Kansalliskirjasto: FINNA ja FinELib tulevaisuusteemat

Ennakkomateriaali LOGE-keskusteluihin

Tulevaisuuskuvaus

Tiedeyhteisöjen / tieteen tekemisen muutos

Toimintaympäristön tulevaisuuskuvaus 2030

Tutkimuksissa verkostoituminen ja laaja yhteistyö yritysten ja eri tahojen kanssa nousee merkittävään rooliin.

Tutkijoiden osaamispohja on laaja, koska monilla voi olla useita eri alojen tutkintoja. Monitieteisen tutkimuksen merkitys kasvaa. Koulutusjärjestelmät tukevat tutkijoiden ja muiden opiskelijoiden laajaa osaamisen kehittämistä.

Tutkimus on yhä vahvemmin globaalia. Uudet alueet, kuten Afrikka tulevat mukaan tutkimuskenttään.

Tekoälyn eettisiin kysymyksiin on löydetty osittain yhteiset pelisäännöt kaikille toimijoille ja näitä kehitellään jatkuvasti.

Tutkimustulokset on avoimesti ja välittömästi saatavilla ja luotettavuus on varmistettu tunnettujen jakelijoiden osalta. Tutkimustuloksia julkaistaan yhä enemmän muussa kuin artikkelimuodossa.

Kansalliskirjaston alustava tavoiteltava rooli tulevaisuudessa

FinELib ja Finna yhdessä edistävät avointa tieteellistä julkaisemista ja avoimien aineistojen löydettävyyttä ja jakelua.

FinELib ja Finna tekevät aktiivisesti yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Kansalliset ja kansainväliset verkostot ovat kasvaneet huomattavasti ja tiedon jakaminen on aktiivista

FinELib on avoimen julkaisemisen väylä ja huolehtii julkaisemisen neuvotteluista. FinELib kokoaa, seuraa, jakaa ja arvioi julkaisemisen kustannuksia.

Oletukset

- Avoimen tieteen kehitys kiihtyy
- Demokraattinen pääsy tietoon
- Suuret kustantajat säilyttää asemansa mutta toiminta muuttuu
- Tutkimuksen ja tiedon järjestämisen prosessit muuttuvat tekoälyn myötä
- Lisätty todellisuus tuo uusia mahdollisuuksia
- Tiedon luotettavuudesta huolehditaan ja luotettavia kanavia on markkinoilla

HUOM *Ennakoimattomuuden lisääntyminen edellyttää riittävää ketteryyttä vastata nopeasti muuttuviin tilanteisiin.*

Tulevaisuuskuvaus

Väestörakenteen monipuolistuminen

Toimintaympäristön tulevaisuuskuvaus 2030

Kulttuurinen moninaisuus on kasvanut huomattavasti kaikissa Suomen suuremmissa kaupungeissa. Työpohjainen maahanmuutto ja kansainväliset opiskelijat ovat kasvaneet tasaisesti viime vuodet kun Suomessa on entistä paremmat työ ja opiskelu mahdollisuudet.

Suomen väestön ikääntyminen on kannustanut toimijoita keskittymään erityisesti palveluiden helppokäyttöisyyteen ja selkokielisyyteen. Lisäksi kulttuurinen moninaisuus on johtanut siihen, että palvelut ovat monikielisiä ja palveluita voidaan käyttää laajemmin käyttäjien osalta.

Kansalliskirjaston alustava tavoiteltava rooli tulevaisuudessa

Kansalliskirjaston palvelut ovat helppokäyttöisiä ja kansalaisille helposti saatavilla kaikenikäisille ja muillekin kuin suomenkielisille kansalaisille. Palvelut on saavuttanut aseman jossa käyttäjät luottavat aineistoihin ja luotettavuutta kehitetään jatkuvasti.

Kansalliskirjaston yhteistyö kirjastojen ja muiden toimijoiden kanssa mahdollistaa kansalaisille laajan valikoiman eri sisältöjä. E-sisällöt ovat saatavissa yleisissä kirjastoissa ja digitaaliset kulttuuriperintöaineistot ovat helposti saatavissa verkossa.

Oletukset

- Onnistuttu houkuttelemaan uusia työntekijöitä, yrittäjiä, opiskelijoita, tutkijoita maan rajojen ulkopuolelta ikärakenteen muutosta tasapainottamaan.

Tulevaisuuskuvaus

Oppimisen / opetuksen muutokset

Toimintaympäristön tulevaisuuskuvaus 2030

Joustava opiskelu ja jatkuva kouluttautuminen on mahdollista kaikille suomalaisille. Verkkopohjainen opiskelu on kasvanut huomattavasti ja itseään kiinnostavia aiheita on helppoa opiskella. Siirtyminen digitaalisiin oppimisympäristöihin sekä perinteisten oppikirjojen roolin väheneminen / katoaminen.

Jatkuva oppiminen on kasvattanut kysyntää ja organisaatiot mahdollistavat jatkuvan oppimisen. Oppimateriaalit, aineistot, kurssitarjonta ja opintopolku on yhdistetty toisiinsa mikä tukee jatkuvaa oppimisesta. Korkeakoulut tekevät yhteistyötä keskenään mikä mahdollistaa sen että voi suorittaa kursseja ristiin eri kouluissa.

Kysyntä työntekijöiden kouluttamisesta on kasvanut, jonka myötä korkeakoulut tarjoavat yrityksille maksullisia räätälöityjä kursseja. Opetus on kansainvälistynyt ja suuri määrä ulkomaalaisia tulee suomeen kouluttautumaan ja kehittämään itseään.

Kansalliskirjaston alustava tavoiteltava rooli tulevaisuudessa

Kansalliskirjasto on tiedon tarjoaja jokaiselle kansalaiselle. Finna on väylä jatkuvaan oppimiseen ja avoimiin aineistoihin. FinELib on avoimen tiedon saannin mahdollistaja.

Avoimet aineistot mahdollistavat aineistojen laajan saannin ja lisäksi aineistojen hankita tehdään laajasti, jotta pääsy materiaaleihin on maanlaajuinen eikä vaan organisaatiokohtainen. Käyttäjillä on käytössä henkilökohtainen tunniste, joka mahdollistaa pääsyn lisensoituihin aineistoihin.

Oletukset

- Tieto on sirpaleista
- Ohjauksen tarve kasvaa jatkuvan oppimisen vuoksi
- Koulutuksellinen kaari on rakennettu jo varhais-/ peruskoulutuksesta lähtien
- Tiedonhaun taitoja opetetaan jo peruskoulussa
- Tekoälyä hyödynnetään oppimisessa (suosittelu, ontologiat) ja oppimisen arvioinnissa
- Boteilla rakennetaan yhteys eri toimijoiden välille
- Opetus suomeksi ja ruotsiksi säilyy
- Väylä oppimiseen muodostuu oppijoiden tarpeiden mukaan
    - Keinotodellisuus ja uudenlaiset kirjat vaikuttavat

Tulevaisuuskuvaus

Kuluttajakäyttäytyminen

Toimintaympäristön tulevaisuuskuvaus 2030

Kuluttajien odotukset ovat kehittäneet digipalveluja siten, että tärkeimmät ominaisuudet ovat helppokäyttöisyys ja nopeus. Julkiset palvelut ovat saavuttaneet digipalveluillaan saman tason helppokäyttöisyydessä ja nopeudessa kuin isot yksityiset toimijat.

Varovaisuus käyttäjädata hallinnassa on kasvanut ja käyttäjät haluavat tietää kenelle henkilökohtaiset tiedot näkyvät. Viranomaispalvelut ovat saavuttaneet käyttäjien luottamuksen.

Kehittyneet käyttäjät pystyvät hyödyntämään laajemmin ja tehokkaammin tietoa ja heillä on parempi lähdekriittisyys. Kuluttajat käyttävät jatkuvasti ääni- ja kuvasisältöjä ja tekstin merkitys on vähentynyt, mutta säilyttänyt asemansa virallisissa aineistoissa.

Personointi digitaalisissa palveluissa yleistyy yhä, mutta samaan aikaan tietoisuus oman datan hallinnan (MyData) tärkeydestä kasvaa.

Mediaympäristön sirpaleisuus ja disinformaatio korostaa luotettavan tiedon tunnistamisen tärkeyttä.

Kansalliskirjaston alustava tavoiteltava rooli tulevaisuudessa

Vahva yhteistyö eri organisaatioiden kanssa esim. kirjastolaitos, korkeakoulut, tutkimuslaitokset ja muistiorganisaatiot on kehittänyt kansalliskirjaston brändiä luotettavana tiedon tarjoajana kansalaisille. Järjestelmien ja palveluiden yhteen toimivuus mahdollistaa mahdollisimman hyvän käyttökokemuksen asiakkaille.

Kansalliskirjasto mahdollistaa jatkuvan oppimisen kansalaisille ja osallisuuden tietoon. Yhteistyöllä opetus- ja kasvatusorganisaatioiden kanssa tuetaan kansalaisten mediataitojen oppimista.

Oletukset

Tulevaisuuskuvaus

Teknologinen kehitys

Toimintaympäristön tulevaisuuskuvaus 2030

Tekoäly on laajasti käytössä datan hallinnassa joka helpottaa käyttäjän datan käyttöä ja etsintää. Data on helpommin hyödynnettävissä ja jatkojalostettavissa mikä tekee päätöksenteosta informoidumpaa.

Käyttäjillä on mahdollisuus nähdä algoritmien taustat ja algoritmien läpinäkyvyys on selvä kilpailuvaltti markkinoilla.

MyData on kehittynyt ja otettu laajasti käyttöön toimintaympäristössä. Käyttäjillä on helpompi hallita omaa tietoa ja päättää itse tiedon jakamisesta.

Kansalliskirjaston alustava tavoiteltava rooli tulevaisuudessa

Finna on tiedon ja kulttuuriperinnön innovaatioiden mahdollistaja. Tämän kautta Finnan kehittää roolia kulttuuriperintötiedon julkaisijana ja sitä kautta sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen vaikutuksen mahdollistajana, yhteistyössä Kansalliskirjaston asiakasorganisaatioiden kanssa. Lisäksi Finnalla on kehittävä rooli kulttuuriperintöön liittyvään tekoälyn kehittämiseen ja hyödyntämiseen.

Kansalliskirjasto on esikuva algoritmien läpinäkyvyydessä ja avoimenteknologian kehittämisessä.

Kansalliskirjasto mahdollistaa suomen kielten (suomi, ruotsi, saame, romanikielet jne.) käytön teknologian kehityksessä ja huolehtii että pienet kulttuurit säilyvät.

Oletukset

- Regulaatio mahdollistaa lisensoidun aineiston
- Finnan strategiaa laajemmin KAM sektorilla yhteinen kehittämisstrategia
    - Digistrategia on toiminnan kehittämisen strategiaa jossa toiminnan kehittämisen tärkeä tekijä on digitaalisuus
- Kansalaisten osallistuminen on osa kehittämistyötä
    - Yksittäisten kansalaisten
    - kansalaisjärjestöjen
- Kaikilla toimijoilla MyData on keskeinen periaate

Tulevaisuuskuvaus

Regulaatiomuutokset

Toimintaympäristön tulevaisuuskuvaus 2030

Lainsäädäntömuutokset etenevät hitaasti eikä suuria muutoksia lain osalta ole tapahtunut. Globaalit säädökset tulevat EU:lta ja lisäksi USA ja Kiinan säädökset vaikuttavat vahvasti globaalin markkinan kehitykseen.

Tekoälyn etiikka kysymykset ei ole vielä ratkaistu kokonaan ja toimijat ovat itse tehneet tiettyjä omia rajauksia etiikkaan liittyen.

Kansalliskirjaston alustava tavoiteltava rooli tulevaisuudessa

Kansalliskirjasto on ottanut vastuullisen roolin tiedon jakamisessa ja on malliesimerkki muille toimijoille. Ollaan kehittämässä yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa yhteisiä toimintatapoja, jotta säilytetään luotattavuus käyttäjissä.

Oletukset

- Lainsäädäntömuutosten hitaus